

Adviesraad
Sociaal
Domein

Roosendaal

Adviesraad Sociaal
Domein Roosendaal

ASDR

[*“Te weinig geld maakt ongelukkig.....”*]

Armoede(beleid) in Roosendaal: onderzoek en aanbevelingen van de
Adviesraad Sociaal Domein Roosendaal

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
Werkwijze.....	4
Geen kind verdient het om in armoede op te groeien.....	4
Hoe hangt de vlag er in Roosendaal bij.....	5
Toepassing van hersenwetenschappen	6
De Adviesraad Sociaal Domein en het thema armoede.....	6
Gesprekken met experts	7
Bijlagen	10

Inleiding

Het zag er allemaal zo zonnig uit..!

Op 19 mei 2017 kopte BndeStem “Domweg gelukkig in Roosendaal” waaraan in de onderkop toegevoegd werd dat in de Atlas voor Gemeenten vermeld stond dat in deze stad de gelukkigste inwoners van Brabant wonen.

Niet slecht want landelijk nam Roosendaal een 11^e plaats in. Blijkbaar mochten de inwoners van Ede zich tot de gelukkigsten van het land rekenen.

Het stemde burgemeester Niederer tot een content man die verwees naar eigen onderzoek van de Gemeente uit 2015 waarbij Roosendalers met een 7,3 ook al een ruime voldoende hadden gescoord m.b.t. deze tevredenheidsscore.

Maar de relativering van deze vreugdevolle gebeurtenis was toch ook in hetzelfde artikel te lezen. Ongetwijfeld zal er een grote categorie Roosendalers zijn ‘die goed in hun vel zit’ en eenvoudigweg gelukkig is, maar een adequate verklaring konden de onderzoekers (Atlas voor Gemeenten en Erasmusuniversiteit) toch niet geven.

Er zijn tegenwoordig volop van die lijstjes waarin je de ene keer prima uit de verf komt om de volgende keer weer diep te dalen. Onderzoek van het PON¹ over Sociale Veerkracht uit 2016 liet zien dat Roosendaal juist slechter scoorde dan vergelijkbare Brabantse steden. ‘Op het gebied van onder meer werk, inkomen, gezondheid en woonomgeving bungelt de stad ergens onder aan de ranglijst en er zijn maar weinig gemeenten waarin het vertrouwen in elkaar en in de politiek zo laag is’.

Dit soort relativeringen zijn noodzakelijk, zeker indien we daarbij een ander artikel uit diezelfde krant (van dezelfde dag) betrekken, namelijk ‘de Misdaadmeter’. Nederlandse gemeenten zijn daarbij ingedeeld in vier categorieën, oplopend van veilig naar onveilig. Roosendaal staat daarbij in de meest onveilige klasse en boekt alarmerend rode cijfers.

Zo we al zo gelukkig zijn in deze stad, geldt dat dan voor iedereen of behoeft dit beeld nuancering? Deze notitie zal in het hiernavolgende inzoomen op het aspect “armoede”.

Werkwijze

Deze notitie is geschreven om als Adviesraad Sociaal Domein een bijdrage te leveren aan het te concipiëren toekomstige armoedebeleid van de Gemeente Roosendaal. Uitgegaan is daarbij van wat in literatuur, beleidsdocumenten, etc. aangetroffen werd, maar vooral hebben we ons laten inspireren door gesprekken met personen over wat zij vanuit hun werk (als professional of als vrijwilliger) aan ervaringen opgedaan hebben.

Om recht te doen aan deze gesprekken zijn deze als bijlage opgenomen.

¹ Provinciaal Ordbouworgaan Noord-Brabant

Geen kind verdient het om in armoede op te groeien...

Het zijn de wijze woorden van de voorzitter van de SER die als introductie geschreven werden bij een rapport van deze organisatie². Tussen de 8 en 12% van de Nederlandse kinderen groeien op in armoede en worden beknot in het tot ontwikkeling brengen van hun talenten.

Armoedebestrijding, met name onder kinderen, is een gezamenlijke taak van ouders, Rijksoverheid en gemeenten. Dit is een van de aanbevelingen uit het rapport. Een structurele aanpak is daarvoor een vereiste en een nieuw kabinet zal zich tot taak dienen te stellen het aantal 'in armoede levenden' substantieel met een bepaald percentage naar beneden te brengen. Landelijke en lokale inzet moeten elkaar versterken waarbij er voldoende capaciteit (expertise en middelen) gegarandeerd moeten zijn.

Kennis van de doelgroep is daarbij een vereiste waarbij de aanbeveling is om kinderen en jongeren zelf te betrekken. Een armoederegisseur wordt in overweging gegeven.

Hoe hangt de vlag er in Roosendaal bij.....

M.b.t. het aspect armoede levert de gemeente Roosendaal een weinig florissant beeld op.

Zes procent van de de Roosendalers moet het met een bijstandsuitkering zien te stellen. Zelfs 14% van de huishoudens moet zich zien te bedruipen met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Nog alarmerender is het gegeven dat 11% van de kinderen in de leeftijd van 0-18 jaar in deze huishoudens leeft. Wat dit laatste percentage betreft, de gemeente Roosendaal overstijgt het landelijk gemiddelde van 9% .³

Afgezet tegen het peiljaar 2012 stemt het tot zorg dat alle drie vermelde percentages zich in een stijgende lijn bevinden. Kortom, de situatie is de laatste jaren alleen maar verslechterd.

Ofschoon de cijfers zorgwekkend zijn, dient daarbij toch ook de kanttekening gemaakt te worden dat inspanningen van de gemeente en andere partijen niet helemaal vruchteloos bleven.

Weliswaar bleef het aantal inwoners met betaald werk stabiel (in 2012 en 2016: 73%) maar bij het aantal huishoudens met betaald werk tekende zich een geringe vooruitgang af (van 84 naar 86% in 2016). Het aantal werkzoekenden en mensen met een uitkering bleef vrij stabiel indien we de jaren 2012 en 2017 vergelijken.⁴

Nietemin stellen wij net als de staatssecretaris van SZW de vraag en dan specifiek voor Roosendaal, of het Nederlandse instrumentarium voldoende geëquipeerd is om armoede, met name bij kinderen, tegen te gaan.

- *Waar liggen mogelijkheden tot verbetering en verhoging van effectiviteit bij beoogde doelen?*⁵

Op basis van ons onderzoek geeft de Adviesraad Sociaal Domein (ASDR) de volgende aanbeveling.

² Sociaal Economische Raad, 'Opgroeien zonder armoede'; SER-advies, maart 2017.

³ Sociaal Economische Raad, 'Opgroeien zonder armoede', 11.

De SER onderbouwt door te stellen dat in 2014 niet minder dan 387.000 kinderen in armoede leefden waarbij het criterium is dat het huishouden waarvan zij deel uitmaakten een besteedbaar inkomen had daat onder de grens lag van 'niet veel maar toereikend'.

⁴ Buurtmonitor/Wijkatlas Roosendaal

⁵ Sociaal Economische Raad, 'Opgroeien zonder armoede', 8.

Aanbeveling

Breng het percentage van 11⁶ terug naar in ieder geval dat van het landelijk gemiddelde in de komende vier jaar.

Toepassing van hersenwetenschappen

De jongste ontwikkelingen binnen de sociale -, gedrags- en medische wetenschappen brengen met zich mee dat ook de hersenwetenschappen een steeds prominenter rol gaan spelen op tal van terreinen. Zoals dat steeds met veel ontwikkelingen het geval is geweest na de Tweede W.O. waren het vooral de Verenigde Staten die daartoe een aanzet gaven. Hersenwetenschappen rukken op, ook binnen het Sociaal Domein. Met name de Hogeschool Utrecht heeft, in samenwerking met een aantal samenwerkingspartners, een stimulans gegeven om de Amerikaanse ervaringen toepasbaar te maken voor de Nederlandse situatie.

Met het begrip *Mobility Mentoring* wordt geprobeerd een zg. tunnelvisie te doorbreken om gezinnen die in armoede leven op economisch gebied zelfredzaam te laten zijn. Met name de uitzichtloosheid door het steeds verder oplopen van schulden en de daaruit voortvloeiende stress behoren tot het plan van aanpak. Waarom geeft men zo snel op, waarom houdt men zich niet aan afspraken...?

Na bestudering van een waaijer aan beleidsnota's valt ons op dat met veel te veel gemak 'zelfredzaamheid' wordt gezien als de oplossing voor problemen zoals armoede. 'Zelfredzaamheid' als toverformule waardoor alles ten goede keert. Wij vragen ons af, zeker na het lezen over de rol van het brein bij armoede, of het begrip 'zelfredzaamheid' stilaan niet toe is aan herijking. Stress verandert 'de bedrading van ons brein' waarna chronische chaos ons gedrag ingrijpend beïnvloedt.⁷ Met zelfredzaamheid alleen redt men het dan niet.

Aanbeveling

Zoek aansluiting bij het initiatief van de Hogeschool Utrecht om de effecten van hersenwetenschappen een meer prominente rol te laten spelen bij de aanpak van armoedebestrijding.

De Adviesraad Sociaal Domein en het thema armoede

Op 30 maart 2016 organiseerde de Adviesraad een expertmeeting in Parottia over het thema 'Kind en armoede'. Een viertal lezingen werden gegeven waarna discussie plaatsvond. Zestig deelnemers namen aan deze avond deel, onder meer bestaande uit vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen en de Gemeente. Raadsleden, twee wethouders en ambtelijke ondersteuners gaven acte de présence.

Een verslag (op te vragen) werd samengesteld.

Een diversiteit aan adviezen rolden uit de studieavond voort waarvan we de meest relevante in herinnering brengen:

⁶ Het percentage kinderen in Roosendaal dat in een gezin leeft waar het inkomen 110% van het sociaal minimum is.

⁷ Mobility Mentoring, den Haag, januari 2017, pag 1-11.

Aanbevelingen

- **Stel een overzichtelijk kindhulppakket samen, met een eenvoudige en duidelijke bereikbaarheid ervan, bv. via één “kinderhulploket”.**
- **Blijf voor armoedeverorzieningen voor kinderen de inkomensgrens hanteren van <120% van het minimuminkomen.**
- **Houd de administratieve belasting voor jongeren en hun ouders uit deze doelgroep beperkt en communiceer met deze jongeren en hun ouders zo veel mogelijk op hun (taal)niveau.**

Gesprekken met experts

In de maand juli voerden leden van de ASDR gesprekken met vertegenwoordiger(s) van verschillende maatschappelijke organisaties die ervaring hebben met inwoners die in armoede leven of in de armoedeval raken.

Het betreffen de volgende organisaties:

- Stichting Leergeld
- Stichting Paul
- WijZijnTraverse
- Basisschool de Appel
- St. Norbertusparochie
- Da Vincicollege.

Zonder daarbij volledigheid na te streven, wil de Adviesraad de volgende zaken nog eens onderstrepen zoals door deskundigen aangedragen.

- In gezinnen met meerdere kinderen en een iets hoger inkomen dan de genoemde 120% is minder te besteden dan in gezinnen met één kind én net iets minder dan 120%;
- Er ontstaat een nieuwe categorie armen, mede door echtscheidingen en verlies van baan (**St. Leergeld, Bijlage I**);
- Echtscheidingen leveren vaak verborgen armoede op die partners krampachtig trachten te onderdrukken;
- de ambtelijke procedures van Werkplein werken ontmoedigend voor de doelgroep waarbij de regelingen elkaar ook nog vaak tegenwerken;
- Gevreesd wordt dat de tweedeling in de samenleving steeds groter wordt (**WijZijnTraverse, Bijlage III**).
- Grote concentratie gezinnen onder de armoedegrens zoals in de Westrand, Kalsdonk en Langdonk heeft aparte aanpak. Computers en fietsen behoren niet tot de alledaagse ‘outfit’ van deze gezinnen; spreekuur van hulpverlenende instanties in de school is gewenst omdat de ouders hoogstens bij de school geen drempel ervaren;

We constateren we dat we verschillende doelgroepen kunnen onderscheiden die het risico lopen in armoede terecht te komen. De situaties vragen een ander beleid met andere regels. Hieronder volgt per doelgroep de aanbevelingen.

Aanbevelingen gekoppeld aan doelgroepen

- Jongeren rond de 18
 - ⇒ **Neem maatregelen om jongeren die de leeftijd van 18 jaar bereiken te behoeden voor een armoedeval;**

- Gezinnen met kinderen met ouders met een uitkering of weinig inkomen uit werk
- Gezinnen met kinderen in en na echtscheiding
- Gezinnen waarvan 1 ouder werkeloos raakt
 - ⇒ Voor de 3 bovenstaande groepen geldt:
 - ⇒ **Zorg ervoor dat kinderen uit deze gezinnen, ook al is het bruto inkomen hoger dan de genoemde 120%, in aanmerking kunnen komen voor afgesproken regelingen; Let in deze situaties op het per gezin netto besteedbare inkomen. (Dit netto inkomen kan bijv. laag zijn doordat gezinnen tijdelijk dubbele woninghuur moeten betalen);**
 - ⇒ **Investeer in de samenwerking tussen scholen en organisaties omdat organisaties vaak te drempelig zijn voor ouders;**
 - ⇒ **Breng ouders en leerlingen via budgetteringscursussen en andere lessen op school bij hoe met geld om te gaan. (Da Vincicollege, Bijlage VI);**
 - ⇒ **Bied ouders een juridisch / financieel advies bij scheiding/ werkeloosheid.**

- jongeren die niet in een gezin opgroeien
 - ⇒ **Faciliteer jongeren die niet in een gezin opgroeien (internaten, pleeggezinnen) in hun opbouw van een leven in de maatschappij en ga daarover in gesprek met de organisaties om daaraan aandacht te besteden.**

- Gezinnen uit de dorpen (die door sociale controle weerhouden worden hulp te vragen)
 - ⇒ **Investeer in mentaliteitsbeïnvloeding van alle burgers om het onderwerp 'armoede' uit de taboesfeer te halen; (St. Norbertusparochie, Bijlage V);**
 - ⇒ **Heb aandacht voor het effect dat sociale controle kan hebben op gezinnen uit dorpen in een slechte financiële situatie (Stichting Paul, Bijlage II).**

- Gezinnen uit de wijken Kalsdonk, Westrand en Langdonk (met name inwoners met een migrantenachtergrond) die de weg niet weten/ drempel te hoog is naar hulp.
 - ⇒ **Investeer in de samenwerking tussen scholen en organisaties omdat organisaties vaak te drempelig zijn voor ouders;**
 - ⇒ **Maak via financiële ondersteuning mogelijk dat kinderen uit de Lagere SES-klassen deel kunnen nemen aan huiswerkclasses. Het behalen van goede onderwijsresultaten biedt de meeste kans op voorkomen van armoede in de toekomst.**
 - ⇒ **Zorg ervoor dat bepaalde scholen tot een Integraal Kinder Centrum worden getransformeerd, zeker in de hierboven genoemde wijken (Basisschool de Appel, Bijlage IV).**

Aanbevelingen

Als Adviesraad willen wij tevens nog de volgende algemene aanbevelingen doen in het kader van samenwerking:

- ***Cluster activiteiten om zowel effectiviteit te stimuleren als misbruik van voorzieningen te voorkomen;***
- ***Stimuleer een sterkere afstemming tussen de drie steun verlenende fondsen (Stichting Leergeld, Stichting Paul en Cultuurfonds);***
- ***Organiseer een betere terugkoppeling tussen hulpverlenende instanties en scholen;***
- ***Heb open oog voor de situatie hoe de toegankelijkheid van hulp te bevorderen voor ouders.***

Bijlagen

Bijlage I

Interview met Stichting Leergeld

Wim van Leuven (voorzitter) en Roel Dubbelman (penningmeester)

De Stichting Leergeld heeft een financieel ondersteunende taak aan kinderen/jongeren die in Roosendaal in armoede leven. Men heeft alleen met de schoolgaande jeugd (4 t/m 17 jaar) te maken. Men heeft voor ogen om kinderen op een normale wijze in de samenleving te laten participeren waarbij financiële middelen geen blokkade mogen vormen.

Hoewel men ook wel signalen opvangt, vindt men het niet eenvoudig om in zijn algemeenheid – verder dan de eigen doelgroep- uitspraken te doen. Dit gezegd zijnde, heeft men niettemin de indruk dat het voor deze doelgroep de goede kant uitgaat.

De laatste jaren heeft men structureel meer middelen (Kleinsma-gelden) van de Gemeente gekregen. Bedroeg dit enige jaren geleden nog € 30.000, thans is die subsidiering structureel opgelopen tot € 80.000 op jaarbasis. Uit private middelen (*zusters Franciscanessen, Rotary, St. Schrauwenfonds, cooperatiefonds Rabobank e.a.*) slaagde de Stichting er in 2016 in ongeveer 20.000 euro te vergaren. Maar niet alleen meer middelen geven nieuwe kansen, in het verleden had men ook een bredere doelstelling waaronder schoolse zaken en welzijn vielen. Stichting Paul en Cultuurfonds ontlasten in deze de Stichting Leergeld. Met dit ‘ruimer in de jas zitten’ kon men ook de bijdragen verhogen van 100% van het Bijstandsniveau tot 120%.

Men taxeert op dit moment 625 van de arme kinderen (ong. 2100) van de doelgroep te bereiken.

Wel zitten daar veel dubbelvragen onder, olopend tot 1200 op jaarbasis.

Dat de Gemeente armoedebestrijding au serieux neemt, blijkt uit het feit dat voor de drie stichtingen het bedrag structureel verhoogd is tot totaal 220.000 euro.

(Kinderen van gescheiden vrouwen zijn een belangrijk deel van de populatie).

Wat men wel verontrustend vindt, is dat bij het bereiken van de achttienjarige leeftijd financiële ondersteuning wegvalt en de kans groot is dat men in een ‘armoedeval’ terecht komt. Overigens kan hetzelfde opgemerkt worden voor die gezinnen die net boven de 120%-norm uitsteken en voor geen enkele subsidiering in aanmerking komen. Stichting Leergeld heeft meermaals bij de Gemeente bepleit hiervoor een *glijdende schaal* te introduceren.

De Stichting Leergeld ziet het niet als haar taak om structureel veranderingen in de samenleving aan te zwengelen die armoede in stand houden. Toch gaan de vrijwilligers namens Leergeld met een bredere blik naar de gezinnen dan alleen de vraag wat het probleem is en wat men zelf aan inkomsten heeft. Vaak signaleert men andere problemen en men verwijst daarbij door naar bevoegde instanties of attendeert op bepaalde faciliteiten. Die open gesprekken aan huis met de vrijwilligers worden zeer gewaardeerd. Ze zijn laagdrempelig (niet in de Dunantstraat) en leveren geen schuldgevoelens op.

Waar wel een vorm van gene bespeurbaar voorkomt, is onder de ‘nieuwe armen’. Echtscheiding, verlies van baan, terecht komen in de WAO kunnen ertoe leiden dat plotseling een inkomen (meer dan) halveert en men in de bijstand terecht komt. Met een forse hypotheek worden dan de lasten ondraagbaar. Indien men dan bij de Stichting Leergeld terecht komt, is vaak de eerste opmerking dat dat de school niet mag weten (wat onmogelijk is omdat de financiering steeds via de school loopt). Was tot voor kort 80% allochtoon van de aanvragers voor ondersteuning, door deze nieuwe categorie van armen, is het percentage van autochtonen gestegen tot 30%.

Van bestuurszijde is weinig/geen uitwisseling met hulpverleningsorganisaties. De vrijwilligers met hun huisbezoeken proberen daarbij zoveel mogelijk 'zaken in het gerede' te laten lopen'. Wat men wel betreurd is dat met de afdeling die bijzondere bijstand verleent de afstemming minimaal is. Hoffelijk wordt wel steeds in overleg opgemerkt dat dit intensiever zou moeten maar daar blijft het dan bij.

Wat ook wel stak, was dat enige jaren geleden de Raad het besluit nam dat alle gezinnen, die aan de criteria voldeden, een bedrag van 150 euro bijgeschreven kregen. De stichting Leergeld was daar graag intensiever bij betrokken omdat men vreest dat deze gelden opgesoupeerd worden aan andere zaken.

In totaliteit wordt de relatie met de Gemeente als bevredigend ervaren; met een organisatie als Jeugd en Gezin zou de link met de Stichting Leergeld geïntensiveerd kunnen worden waarbij die organisatie ook een beroep op de middelen van de Stichting zou kunnen doen. Met vluchtelingenwerk echter ligt die relatie weer gemakkelijker.

Men waardeert het dat de Gemeente via beleidsplannen probeert zaken zo goed mogelijk in kaart te brengen maar heeft er anderzijds geen hoge verwachtingen van. Het zal wel grotendeels blijven zoals het was.

'Zou een Kinderraad een vehikel kunnen zijn om de stem van deze groep enig volume te geven?' is een gedachte die geopperd wordt om te proberen in het structureel denken een verandering aan te brengen....

11-07-2017

Bijlage II

Interview met Jan Jongeneelen Stichting Paul

J.P. vertelt over de aanleiding om met de Stichting Paul te starten: het overlijden van zijn schoonzoon Paul Quick die kanker had. Jongeneelen is zelf een onderwijzer, is thans adviseur voor laaggeletterdheid (Stichting Lees en schrijven waar prinses Laurentien het boegbeeld van is).

Statutaire doelstelling van de Stichting is om alle kinderen in de leeftijd van 4-17 jaar in de gelegenheid te stellen aan sport te doen. Indien ouders daartoe niet de middelen hebben, dan kan de contributie of sportkleding/-schoeisel vergoed worden

De samenwerking met St. Leergeld wordt als positief ervaren; in vergaande mate heeft men ook de 'spelregels' van deze stichting overgenomen. Hoewel een samenwerkingsverband bestond, is dit –na enige wrijving- opgezegd. Niettemin wordt als behoefte uitgesproken dat een nog sterkere coordinatie tussen de drie Fondsen (ook het Cultuurfonds) een goede zaak zou zijn.

Ook de samenwerking met Sport Service wordt als goed gekwalificeerd.

Het aller grootste deel van het beschikbare budget wordt toegekend voor het volgen van zwemlessen.

In de paar jaar dat Paul op de mat is, heeft het een enorme groei meegemaakt. In 2016 werd 105.000 euro aan inkomsten gegenereerd. Naast subsidie geschiedt de fondsverwerving van de Stichting door verschillende particuliere initiatieven (o.a. de Quick-run bij Thor in september).

15 à 20 Dossiers worden momenteel per week aan de Stichting voorgelegd. Het bestuur heeft daarom besloten dat aanvragen digitaal ingediend kunnen worden en dat bij twijfel een huisbezoek door een vrijwilliger gearrangeerd wordt. Binnen vier weken dient een aanvraag afgewerkt te zijn.

In 2016 had men 480 aanvragen. Een substantieel deel daarvan is afkomstig van allochtonen. De aanvragen komen voornamelijk uit stad Roosendaal; de vier kerkdorpen blijven – verhoudingsgewijze- achter. Wellicht zou dit nog eens gepromoot kunnen worden.

Een idee is om alle deelnemers bij de drie stichtingen (Leergeld, Cultuurfonds en Paul) in staat te stellen te participeren aan een bepaalde activiteit tijdens de zomervakantie door via vouchers hierop te attenderen.

13-07-2017

Bijlage III

Interview met Peter Heeren en Rob Vischer van WijZijn Roosendaal

Veel regelingen m.b.t. armoede gaan uit van het bruto-inkomen dat mensen hebben. Het bruto-inkomen zegt nog niets over het netto *besteedbaar* inkomen. Dus belangrijk is in de gaten te hebben met welk inkomen wordt gerekend. Belangrijk is na te gaan of stichtingen als Leergeld etc. uitgaan van 120% netto besteedbaar inkomen (onder aftrek van kinderbijslag).

Mensen die nog niet in de schuldhelpverlening zitten komen dikwijls niet in aanmerking voor allerlei regelingen (bijvoorbeeld Bijzondere Bijstand) terwijl hun netto besteedbaar inkomen echt onder de armoedegrens ligt. Dit laatste kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden door een van toepassing zijnde loonbeslag. Instellingen reageren in dergelijke situaties nogal eens met: "Wij subsidiëren geen schulden".

Onbekendheid met allerlei regelingen speelt vaak een grote rol. Dit geldt niet alleen voor laagopgeleiden maar ook voor mensen met een bijvoorbeeld Hbo-opleiding.

De ingang bij gezinnen met armoede is sterk verbeterd via de STA (StaSterktegeenArmoede)-teams. Desondanks komt er naar de mening van beide gesprekspartners nog veel –verborgen- armoede voor. Denk hierbij ook aan mensen die vanwege echtscheiding hun huis met grote restschuld hebben moeten verkopen.

De afhandeling van aanvragen bij het Werkplein -bijvoorbeeld aanvragen voor Bijzondere Bijstand- verloopt dikwijls traag vanwege tekort schietende afhandelingduur (binnen 8 weken lukt vaak niet!), roept bij de aanvragende partijen het gevoel op dat ze te kwader trouw zijn vanwege de omslachtigheid en veelheid aan vragen en overschrijdt nogal eens de privacy van aanvragers. Het door de gemeente in het leven geroepen Steunfonds, bedoeld om de niet betaalde huishuur gedurende de 8 weken van de afhandeling voor te schieten, bleek in 2016 al vroeger dan ingeschat uitgeput te zijn. Door de trage afhandeling van dergelijke aanvragen komen mensen vaak nog in verdere problemen (ontstaat verergering van betalingsproblemen).

Beleid vanuit verschillende regelingen werkt elkaar tegen of sluit minimaal niet op elkaar aan. Bijvoorbeeld mensen die met een tijdelijke job uit de bijstand geraken/geholpen worden waarbij ze ternauwernood meer netto overhouden dan in de bijstand; anderzijds behouden deze mensen alle problemen, ook van financiële aard, die ze ook al toen ze nog in de bijstand zaten. Als hun –vaak gesubsidieerde en tijdelijke- baan ophoudt leidt dit weer tot uitkeringsaanvragen met alle voor de mensen nadelige gevolgen van dien.

De doelgroep mensen die (nog) niet in de schuldhelpverlening (en dat wel nodig hebben) zit maar wel een minimaal inkomen (netto!) heeft verdient extra aandacht.

In Roosendaal zitten –ruw geschat- zo'n 1100 casus in de schuldhelpverlening.

Omtrent huisvesting doen zich forse problemen voor. De kantonrechter vonnist bij een huurachterstand van 3 maanden dat huisuitzetting is toegestaan. Na een uitzetting is het vinden van een eigen dak boven het hoofd ternauwernood mogelijk omdat verhuurders pas overgaan tot

verhuur nadat de schulden zijn afgelost. In veel gevallen wordt dan een beroep gedaan op familie (inwoners).

Mensen die- voorheen zittend in de Bijstand – gaan werken en dan meer verdienen dan 120% van het bijstandsniveau hebben een netto besteedbaar inkomen dat nogal eens lager uitvalt vanwege het teruglopen van allerlei regelingen. Kortom, door te gaan werken worden ze armer!!

De tweedeling in onze samenleving lijkt de laatste jaren echt toe te nemen. Zij die het niet meer kunnen bijhouden/bijbenen en afhankelijk blijven van uitkeringen en anderen die het juist –veel- beter hebben.

25-07-2017

Bijlage IV

Interview met Ingeborg Wesdorp-Talboom, intern begeleider en leraar Basisschool De Appel Roosendaal

De school wordt bezocht door ongeveer 200 leerlingen waarvan 55% afkomstig is uit niet autochtone gezinnen. Momenteel bezoeken ook jonge asielzoekerskinderen de school (een jong kind dat erg veel heeft meegemaakt roept de hele dag 'paf'). Veel leerlingen die op 4 jarige leeftijd instromen spreken niet of nauwelijks de Nederlandse taal. De school moet dus veel investeren in het aanleren van de taal. Daarnaast constateert Ingeborg dat in veel gezinnen het welvaartsniveau laag is, ook in de autochtone gezinnen. Computers, fietsen zijn in deze gezinnen in tegenstelling tot in andere milieus niet 'gewone' gebruiksartikelen. Veel leerlingen komen zonder ontbijt gehad te hebben op school. Daarom neemt school ook deel aan allerlei –landelijke- projecten zoals het 'fruitproject', waarin de school fruit verstrekt krijgt. Hierdoor komen veel leerlingen in aanraking met fruit, hetgeen anders niet het geval zou zijn.

Voor veel gezinnen die in armoede verkeren is de drempel naar elke stichting te groot. De ouders zijn de Nederlandse taal niet machtig –noch lezen noch schrijven- en derhalve niet in staat formulieren – al of niet digitaal- in te vullen. Ouders kunnen vaak niet slapen hoe zaken op te lossen. Zij zou liever zien dat stichtingen in samenwerking met school een 'spreekuur' zouden organiseren in de school; de school zorgt er dan voor dat de ouders aanwezig zijn. Ouders hebben vertrouwen in school en een dergelijke werkwijze slecht de drempel naar de stichtingen. Momenteel is de jeugdprofessional ook nogal wat tijd kwijt aan het helpen van ouders met allerlei vraagstukken rondom armoede.

Ingeborg is te veel tijd van haar weektaak kwijt aan coördinatie van activiteiten niet zijnde onderwijsactiviteiten. Dit zou enorm kunnen veranderen als de school een IKC zou zijn (integraal kindcentrum) waarin allerlei vormen van onderwijs en welzijnsvraagstukken integraal aan bod komen. Dit zou ook de samenwerking met gezinnen en vooral de activiteiten voor niet Nederlandstalige gezinnen enorm kunnen versterken. Zij betreurt het dat de gemeente Roosendaal in dit opzicht enorm sterk achterblijft bij door de school zelf gedane –in samenwerking met anderen- voorstellen. Wellicht dat de Adviesraad in dit opzicht ook een prikkel kan geven (Hoe moeten we= Adviesraad nog bezien)

13-07-2017

Bijlage V

*Interview met mevr. Anne Ogink-Moeniralam
(voormalig advocaat, bestuurslid St. Norbertusparochie en vrijwilligster in tal van Roosendaalse initiatieven mbt integratie van groepen en armoedebestrijding)*

Voor de St. Norbertusparochie zijn ongeveer 700 vrijwilligers actief die zich op tal van activiteiten bewegen. Mevr. Moeniralam is medeoprichtster van de Stichting Leergeld in Roosendaal. Van het afgelopen NAR-overleg is haar bijgebleven dat de vele initiatieven de mogelijkheid gaan onderzoeken om tot een meer centrale intake te komen. Veel cliënten hebben thans de neiging te gaan shoppen en proberen overal iets binnen te halen. Diegenen die aan de Bijstandsnorm voldoen (tot 120%) dienen de bankafschriften van de laatste drie maanden te overleggen voordat tot ondersteuning wordt overgegaan. Clustering van netwerken kan h.i. effectiviteit bevorderen en misbruik voorkomen.

Op de vraag of we, alle goede bedoelingen ten spijt, niet bezig zijn om pleisters te plakken, luidt het antwoord dat haar stellige mening is dat 'we op de goede weg zijn'. Wat zij echter wel opmerkt is dat er een groepering is die volstrekt niet met financiën kunnen omgaan omdat zij dat nooit geleerd hebben. Cursussen hoe een budget bij te houden voor deze groep komen haar effectief voor. Ook een TAALpunt komt haar zinvol voor om mensen via inburgering vertrouwd te maken met aspecten van onze cultuur.

Dikwijls weerhouden schaamtegevoelens mensen ervan steun te zoeken. Zij participeert in een huiswerkbegeleidingsklas (initiatief van de Roosendaalse Diaconie op dondermiddag) en voor de kinderen die daarvan gebruik maken, wordt een bijdrage van 5 euro per maand gevraagd. Sommige ouders geven aan dat ze dat niet kunnen betalen.

In overleg met de coordinator wordt dat dan door de Stichting Charitas of Leergeld betaald. *(Overigens levert dat soms ook wonderlijke situaties op. De ouders van het meisje die aangaven deze vijf euro niet te kunnen missen, beschikken wel over drie huizen...)* Ook hier is men voornemens naar inkomen te gaan informeren.

De vraag wordt geponeerd of de 'gemiddelde' Roosendaler zich niet meer zou moeten bekommeren over de 11% die in armoede leeft. Wordt de zaak niet te gemakkelijk afgedaan met de stelling dat die mensen zelf die situatie gecreeerd hebben? Haar antwoord luidt aanvankelijk dat je met meer begrip ook niet veel verder komt (je kunt er geen brood van kopen). Niettemin ziet zij het als een positief signaal dat veel particulieren geld doneren of participeren in bijv. een maatjesproject (voorleesmoeders gedurende langere tijd). De huishulp die bij mensen over de vloer komt, kan hierop attenderen. Zo is spontaan in de Westrand op maandagochtend een initiatief ontstaan van Turkse en Marokkaanse vrouwen, ondersteund door maatschappelijk werk, waar al naaiend en bordurend gepoogd wordt deze vrouwen meer te integreren.

Om een dialoog te starten om meer invoelingsvermogen te scheppen over arme gezinnen, denkt zij vooral aan de scholen. Regelmatig lezingen houden op school voor de ouders lijkt haar het middel om iets aan mentaliteitsbeïnvloeding te doen.

Als ambitie wordt uitgesproken dat elke Roosendaler die het redelijk maakt, in de komende vijf jaar iets doet voor mensen die niet in goede doen zijn. Scholen zouden bijv. kunnen faciliteren door ruimte beschikbaar te stellen voor lezingen.

Uit haar jarenlange ervaring als advocaat is haar bijgebleven dat een bepaalde groep personen – vooral bij vechtscheidingen- eenvoudigweg te dom en vooringenomen is om een andere manier van denken op gang te brengen. Met die realiteit zullen we ook moeten leren leven. Voorts dien je te recruteren uit een zekere 'bovenlaag' van de gemeenschap voor diverse vrijwilligersactiviteiten. Verder krijg je mensen het gemakkelijkst over de brug als ze persoonlijk benaderd worden.

De suggestie wordt gedaan om zg. 'praattafels' te organiseren. Elders (St. Oedenrode) werkt die formule succesvol. Iemand komt iets vertellen waarover hij bepaalde deskundigheid heeft en spreekt dan vanuit eigen, vroegere ervaringen. Het gezelligheidsaspect speelt eveneens een rol.

12-07-2017

Bijlage VI

Verslag gesprek met de heer Boons, Afdelingsdirecteur praktijkonderwijs van het Da Vinci College

Het vragen van hulp inzake armoede is voor ouders een beladen onderwerp, er rust duidelijk een taboe op. De heer Boons hoopt door het project dat men komend jaar op school gaat uitvoeren enerzijds leerlingen beter te bekwamen met geld om te gaan, anderzijds beter te signaleren in welke gezinssituaties sprake is van armoede. In deze laatste gevallen hoopt hij met WijZijn erin te slagen 'achter de voordeur' te komen. Het zou overigens fijn zijn als school van hulpverlenende instellingen meer terugkoppeling zou krijgen. In samenwerking hulpverlening-onderwijs zou veel meer sprake moeten (kunnen) zijn van echte samenwerking en daarbij hoort ook uitwisseling van bepaalde bevindingen. De privacywetgeving staat dit vaak in de weg.

Een ouderavond omtrent dit onderwerp leverde 32 ouders op (op een bestand van ruim 860 leerlingen) ondanks een uitgebreide mailing etc om ouders in school te krijgen. Kortom, het is sowieso lastig ouders in school te krijgen voor dit onderwerp.

Bij alle leerlingen legt de school een huisbezoek af hetgeen de nodige informatie oplevert over cultuur, achtergrond en mogelijke armoede. De eersten die een gesprek met ouders over armoede zouden moeten aangaan zijn de mentoren, daarna de zorgcoördinatoren. Rens denkt dat de mentoren dit nog nauwelijks doen, vooral omdat ze onvoldoende in staat zijn/toegerust zijn dit te doen. Daarnaast is het ook niet een directe taak van de mentor, maar past het wel in het totaal van zorg. Zo denkt hij, zijn ze te onzeker dit te doen, omdat ze nooit zeker weten of er inderdaad sprake is van armoede. Kortom, scholing hoe pak je als school dit onderwerp in gesprek met ouders/leerlingen aan is wenselijk.

Hier komt overigens bij dat veel ouders nauwelijks in staat zijn aan te geven dat zij een probleem hebben. Zij zijn eraan gewend dat het komen aan geld en het vaak tekort hebben van geld zich voordoet. Zolang we uitgaan van vrijwilligheid van hulpverlening –de cliënt moet een hulpvraag stellen- kunnen we als hulpverleners in veel gevallen weinig doen omdat de ouders geen vraag stellen.

Voorts komt naar voren dat het erg lastig is ouders in de wijze waarop ze met geld omgaan te beïnvloeden. Ze hebben meestal erg weinig geld, kiezen in manieren waarop je je geld uitgeeft is dan ook niet goed mogelijk. Er valt zo weinig te kiezen en als het dan al lukt om drie weken lang goed om te gaan met het weinige geld dat ze hebben dan kan de geringste fout in de vierde week alle goede pogingen gedurende de eerste drie weken vertoond ongedaan maken.

Naar de ervaring van Rens nemen de maatschappelijke verschillen de laatste jaren toe, o.m. tot uiting komend in toename kloof arm/rijk, verharding van het debat in allerlei kwesties, culturele verschillen, het gaat veel meer om gelijk krijgen of halen dan om gelijk hebben.

Ongeveer 20% van de ouders beschikt niet over internet/is niet via email bereikbaar (laat staan dat deze mensen in staat zijn aanvragen via de computer in te dienen).De gemeente Roosendaal laat het tot op dit moment regelmatig afweten in het project Brabant werkt.

17-07- 2017

